

POKROK PUBLISHING CO.

vydává POKROK KAPADU a místní vydání v Crete pro Saline okres, Neb., v Schuyler a Clarkson pro Colfax okres, Neb., ve Wilson, Kana., pro stát Kansas, v Cedar Rapids, Ia., pro stát Iowa, v St. Paul a Minneapolis, Minn., pro stát Minnesota a v Tyndall, S. D., pro státy South a North Dakota.

Pro Spojené Státy \$1.50. Pro Kanadu \$2.00. Do Evropy \$8.50 ročně.

Zánik peněžní děje se pomocí peněžních poukázek (Money Orders), ex-premiálních poukázek (Express Money Orders), bankovních poukázek (Bank Draft), anebo v registrovaném dopise. Oznámte-li své přetřehování, udejte starou i novou adresu.

Dopisy z kruhu četnácti lety ochotní uveřejníme. Musí být stručné, psané bez úmyslu někoho osobně pokřidit a podobně. Pokud platíme jménem, ať již má být v redakci utajeno, anebo s dopisem uveřejněno.

Nový rok přede dveřmi... Co nás v něm očekává?

Starý rok přinesl nám vedle mála příjemnosti i mnoho nepřijemnosti. Zapomeňme a vzpomeňme.

Odpusťme především lidské mstě, neboť ta to byla, která nám minulé chvíle nejčastěji a nejvíce strpčovala.

Nehoršeme se na ty, kdož nám v uplynulém roce ublížili. Většinou činili tak jenom pod vlivem vlastní hlouposti.

To české snažení v leckteré americké osadě velice... velice kulhá. Hemží se samými generály, kteří bitvu pravidelně prohrajívají, ale mužstva v něm není.

Osobně chyby vytýkati komukoli přísluší pouze tomu, kdo sám přes vlastní svoje nepadá. Leč takový nejrádjší vytýká, poněvadž sám se tím mylně kryje.

Dobře to vystihl pan Smrha z Milligan s tím našim vlastencstvím a dobře poukázal na to, že venkov dělá daleko více než města, kde možno naléztí plno odznaků s nadpisem "For revenue only". I ty noty jakoby přímo řvaly životem.

České časopisy vydávají se zde za různými účely a cíly: jedny, aby poučovaly a zušlechtovaly, jiné, aby obehodně prospívaly a oznamovaly, další, aby otravovaly a konečně poslední, by pod různými zástěrkami i tituly rasprostě nadávaly a urážely. A tomu všemu se říká česko-americká žurnalistika.

Jsou mezi námi jinonárodovci, kteří si nás Čechů váží daleko více, než jak dovedeme si vážití my sami svých vlastních lidí, vlastních snah a vlastních práce. A proto vládnou ona od těch cizích lidí, poněvadž jest alespoň upřímná, částo musí nám být milejší a vítanější, než vlastní buď hostejnost nebo klackovitost.

Vánoční svátky, kterými alespoň v dohadnatelném populu svých duší stali jsme se pro vzpomínku lepšími a lidsějšími, již minuly, a proto nic nám nepřekáží, bychom se vrátili na vyjetou už cestu do starých kolejí hrubství, sprostoty, nenávisť, mrstoty a klackovitosti a v jistě té i v Novém roce pokřivovali zase ať do — vánoce.

Pro nastávající Nový rok nic bychom si tak nepřáli jako to, by všichni lidé — pravíme — lidé, kteří sem přijdou a zvlášť staré, poznali, že i zde v této nové vlasti mají bratry a sestry a duši a se srdcem a se poutem s ústy a s hlavou a s kapou. Dočká se to tu, pak budeme mocti právem říci, že už tu bude pro nás rokem největšího úspěchu.

Tak tedy paní dr. Hábova Wisetová věřila se zase se svého dušičku trvajících vřítu po Čechách a Moravě domů do svého mláděho a pomohraděného Chicago. Nám oslovil v Českých mu-

ho poklon nenadělala, neboť dominovala všude jen svým vlastním "já" — jak jsme se o tom mohli přesvědčiti z četných tancovních listů, které se nám dostaly do rukou — a nyní, když se vrátila do té krásné a a na světě jenom jediné Ameriky, reklamuje se v četných anglických listech čicazských interviewy, ve kterých jako Češka na Čěky ve staré vlasti a vůbec celý český národ kydá hanu za hanou, tak aby americká veřejnost jen už měla o nás mínění jako o nejinferiornějším snad národu mezi všemi národy evropskými. Učená a slovnítná paní doktorová vyslovila se vůdčí zprávodaji čicazské "Tribuny" o nás Čechích mezi jiným takto: "Názory průměrného Evropana o ženách a právech jejich, jaká by snad mohly mít, nepokročily dosud snad nad průměr šestnáctého století. On se domnívá, že žena byla stvořena pro jeho zvláštní potřebu a pohodlí." Není to směšné a přímo lživé tvrzení? Každý, kdo poměry v Čechách alespoň trochu zná, rád, upřímně a poctivě dozná, že tvrzení slovnítné a učené paní doktorové je naprosto nepravdom. A dozná to tím spíše, poněvadž ví, že emancipační hnutí v Čechách zapustilo kořeny svoje do úrodné půdy již v době, kdy Amerika o emancipaci vůbec ještě ani nevěděla, a že hnutí to zdárnými výsledky přináší dnes už mnoho zdravého a chutného ovoce. Či není důkazem toho celá řada našich velikých žen, které svým duchem hned v prvé polovině minulého století razily cestu ve svých pracích ženskému hnutí, dávající ženské otázce výhradně vlastní směr a ráz? Kdyby tomu skutečně tak bylo, jak o tom Američany zdejší poněkuje učená slovnítná paní doktorová, pak by český národ nikdy nebyl měl svou Němečkovou, Světlovou, Podlipskou, Muehlsteinovou, Krásnohorskou, Jesenskou, Svobodovou, Kunětickou a j. a j. Český muž pak jim v hnutí nikdy nepřekážel. Naopak, sám — jim šel vstříc a pomáhal jim všude, kde toho bylo zapotřebí. Či paní doktorová neví docela nic o pražské "Minervě", o brněnské "Vesně" a četných těch jiných uměleckých, vzdělávacích a hospodářských ústavech, kterých v Čechách a na Moravě máme více, než jich má celá Amerika dohromady? Nevědí-li o tom, pak na žádný způsob není oprávněna k podobné kritice, proti které protestujeme nejrozhodněji. Ve Ztracených nebo Dřevěných Lhotách ovšem pokřovost mezi ženami najítí nemohla. A připustme, že ta lhotecká stagnace zaviněna je muži. Nejsou však i zde v Americe — v Chicagu tedy také — muži, kteří ženu považují za pouhou hračku a za nic jiného? Má však někdo i v tomto případě právo poukazovati tímto jednotlivci, zjevy naprosto ojedinelými na celý národ? Nemá. Dle soudu slovnítné učené paní doktorky jsou v Čechách poměry předpoutaní. Jaké pak jsou zde v Americe a zvláště v té české Americe? O těch tam pravdu nářekla? Sama se nad nimi nezastýdala? U nás v Čechách žijí ženy s duši a srdcem a tímto dovedou buď svému muži býti nejen ženou, ale i důležitými rády, spolupříteky a kamarádky, kterýchto poutem manželství nabývá tam teprve to vlastního významu, anebo samy sobě pro vzdělání svoje a práci dostatečnou sážitou a oporou pro celý život. A zdejší ženy? Našla paní doktorová tolik rozvodů v Čechách, kolik je jich zde v Americe? Pochybujeme. Ve staré vlasti patrně se hrozila nad vším domácin a chvátala vše americké, by se tím dopustila stejného bezpráví jako paní Hampál-Zemanová hrozdí svou "Amerika v pravém světle". Ládla česko-ameriku Ameriku, ale na ty české nevdary, nepřítelosti a vřidy u kázání zapomenla, anebo se v duchu stýdala za ně sama a proto se nanoula silou vřatvou říkavě, by vypudila zase tak, tak se o nich vypravuje tam jak takovými příležitostmi, jakými jsou bankety a bohaté hostiny, na které my si ve svátečních mládě a dětvnosti zvláště tak tak pokřovíme. Kdyby však byla vřede taková škála pravdy a pravdy mládě, vše bylo i o nás, pak onsa její

možla mít nějaký význam určitěho poslání a nemusela vyzníti rachotem reklamního bubnu.

VYZNÁNÍ.

List z denníku.

Malý, bílý pokojík, v němž prožil jsem několik dlouhých měsíců, zahrabán do knih a šťasten, náhle se mi zhmusil. Nenacházal jsem v něm klidu jako dřív, knihy zůstaly netknuty. Vesnice zdála se mi smíšnou, škola ubohou, vlastní moje práce ve škole bezvýslednou. Den ze dne bylo hůř. Poubá vzpomínka, že mám učit, byla mi trapnou. Mrzut a s hausem vcházal jsem do třídy. Věděl jsem dobře, že v takovém stavu bylo by lépe vůbec nejt do školy a netrápit děti. Ale jak pomoci? Co se vlastně se mnou děje? Proč jsem tak náhle nespokojen? Děti, tytéž děti, jimž ještě nedávno byl jsem nadšen, nyní beze vši zvláštní příčiny jsem téměř nenáviděl. Vyhledal jsem na nich úžasnou vrstvu duševní špíny a rozkoš mi působilo písmít je.

Z počátku byly zaraženy zněnou, jaká se ve škole stala a leprotivily se mým rozmarům. Ale brzy pochopily, že se mi nezavdějí již tím, na moje zlo odpovídaly také zlem.

Neklid můj rostl. Chápal jsem, že takové postavení je nemožné, že se musí něco stát, co rozhodne o dalším mém životě. Stalo se: Onemocněl jsem zánětem pohrudnice. Dostal jsem dovolenou a odjížděl do rodného města v zdravém horském kraji. Starší můj bratr byl v městě úředníkem a

S takovým bludištěm nesouvislých myšlenek v hlavě seděl jsem v pohodlné židli u kamen. Byl večer, venku sychravo, zima a drobný, hustý déšť. Sestra posud vyšívá, bratr nepíšel ještě z kanceláře.

"Přiďte sem dnes slečna Horova, vyšívá jsem jí něco," hovoří sestra.

"Ta bleďouká?" ptám se. A usmál jsem se při pomýšlení, že budu mít příležitost seznámit se s tou elegantní dívkou, kterou jsem vidával ve vybrané společnosti.

Za chvíli ozve se klepání na dveře. Společenské formality. Slečna přichází ještě s mladší sestrou Aničkou, kterou jsem posud neznal.

Mluví se o vyšívání, prádle, svoje sestra ukazuje různé práce a odvádí starší slečnu do vedlejšího pokoje. Osaměl jsem s Aničkou. Mluvíme o hudbě, o opeře, kterou zde nedávno sehráli ochotníci, kritikusujeme. Mluvíme celkem velmi povravně. Prohodím-li něco hrubšího, pozorují trpný výraz na její tváři, oči zmatené tékají.

Kritikují: Nu, je to šestnáctiletá holčička, studentka nezkušená, a nerada by dala na jevo, co neumí a neví.

A přece velmi se mi líbí. Štíhlá, křehounká tmavovláska ve hnědé sukničce. Jak tu tak sedí, jest její klíněk roztomilý, a chtějí bych složít do něj svoji hlavu a nechat ji hladit těmi bílými ručkami.

Sestra se starší sestrou přicházejí. Je mi to nepřijemné, i na tváři Aničky pozorují stín.

Pak se již nezdržely dlouho.

Nejš' astrnější a nejveselejš' Nový Rok 1911

SVÝM ČTENÁŘUM, ČTENÁŘKÁM PRÍZNIVCUM A PŘÁTELUM : : Z HLOUBI SRDCE PŘEJE VYDAVATELSTVO A REDAKCE.

sestra vedla mu domácnost. Klidný byl jejich život, klidno bylo mezi nimi, uklidnil jsem se i já, nečetl nic, nestudoval nic. Můj lékař byl spokojen.

Celý měsíc žil jsem animálním životem. Pozdravil jsem se, ale s přibývajícím zdravím rostla i moje nespokojenost. Bratřovi jsem se v duchu vysmál jako bezmyšlenkovitému, kancelářskému stroji, "politoval" jsem ubohou bezvýznamnou sestřinou, všechno kolem zdálo se mi malé, bídné, ubohé, zdálo se mi, že mne všechno strhuje a nic nepovzná. Konečně opovrhoval jsem nejvíce sám sebou. Náhle zase cítil jsem v prsou neznámou uboho citu. I začal jsem psát. Moje úspěchy byly nepatrné. Tu a tam byla otištěna nějaká drobnoučka práce moje, několik jsem nostačil. S horčostí jsem si přiznal, že jsem příliš slab a nepřipraven a bez odvětníku spisovatelství. Chtěl jsem býti herecem. Chtěl jsem nadávat a měl jsem příjmový, zvonit hlas. Dopadl jsem umělkyni, jeť řítil dramatičce školu. Když pak mi upřítila den, kdy ji mám navštívit, nadělal moje očádlivo, nestudoval jsem nic, nejel nikam. Co tedy vlastně chci? Vytrhl jsem si, že jsem špatným učitelem, spisovatelem, byl jsem herecem, básněm tak se. A přece všiml pokřívám, vše kolem je mi malé, ponižuje mne, ale nepřevrátil. Ve mně je mnoho, nemírám mnoho potlačovaného citu.

Hožé ty dny zmluvný byly trnku novým přátelstvím a osamotěným studentkou Hábovou. Byla vyšívala se i s kázká. Často mi napašilo: Libal! I příležitost byla, ale neodmítl jsem tak nikdy. Scházelo nastěho!

Sedím opět u kamen a je mi téměř veselo. Proč? Snad ne ta holčička? K smiechu! Ale všechno ve mně zpívá: Anička! Kritikuji: Křehounké stvořeníčko, co pak s tím?

A na sestřinu otázku, jak jsem se pobavil, odpovídám mrzutě. To se však jen tak tváním. V duši je radostno. Uvažuji: Nu, snad jsem se nezamiloval do té panenky? Čím by mne mohla povznést? Vždyť její duch je školácky plochý! Ale hned vzpomněl jsem si na tmavé vlásčky, na skráněch tak roztomile, intímně rozčeřané, a zatoužil jsem po ní.

Tedy láska? I druhého dne byly všechny moje myšlenky věnovány Aničce.

Nesmýsl je to, káři se. Přijdu ven, do poli, dostanu jin myšlenky. Jsem v háji. Strony šeststi a septati; Anička je krásná. Květiny, tráva, ptáci, všichni zpívají: Anička je rozkošná, je nejkřásnější.

Konečně pochopuji. Duše moje je přeplněna citem. Pokušeil jsem se o úpěky literární, chtěl jsem se stát herecem. Hrozně jsem se užil. K tomu nabyla moje duše připravena. Byla neklidná, nespokojená, protože hledala lásku.

Jsem připraven k lásce. Jsem šťasten, nacháším díl svého života. Mládí ve mně již a zpívá. Nuže, jsem připraven. Anička. Neudí to ušáků cit. Vidím jasou naši budoucnost. Vše odněnat a — ráno bude osvětlovat a si!"

Ji duš, a já chci sítu svého duška povznést ve osamotěný vřatek

U NÁS. Motto: "Vše, co bylo, není již, co bude, není ještě." Alfred de Musset.

Jako studenti byli jsme velice rádi, když jsme po dobu kyjovských odvodů mohli o respiriu opouštít třídu a jít se "dvát na rekruky." Chlapci z okolních vesnic v tříslavičích, s kosárky za kloboukem, ozdobeni vonicemi "zříváli," drželi se okolo krku a opolostí "brdřicali" se strany na stranu.

Nelíbilo se nám to, odsuzovali jsme je, avšak přece jsme je rádi pozorovali. Vlastně ne rádi. Sem se to slovo "rádi" nehodí. Byli bychom je raději viděli vážné, smutné a mlčelivé. Měli jsme však na tom — abych tak řekl — jakýsi zvláštní zájem, viděti je tak, jakými byli "a asendy": opilé a hulákačij. Byli nám jakýmsi živoucím dokumentem neuvědomlostí Slováčka, byli nám živoucím průkazem: že je nutno vzpamatovati se, pohlédnouti se kolem sebe, smířiti se s bezúčasným prázdnenem, ve všech stran nás obklopujícím a — pracovat.

Odeházeli jsme zpět do třídy plni myšlenek a echo militaristických písníček ozývalo se dlouho v hlubinách našich duší, silně na každý dojem reagujících. Nizké kulturní nívau slováckých chlapců nás deprimovalo, tak že se nám zdálo, že nemáme zřítka, že pro nás umřel, že je vše marmo. Že prožíváme jen své hodiny bez nádeje, hodiny neposvěcené krásným úmysly. Byli jsme rozdrážděni tisícovými city, jež si odporovaly.

Avšak i když jsme upadli do hrozících pochyb a mučivého pesimismu, cítili jsme, že bychom rádi provedli něco, co je více než možno, že bychom se vznesli výše než možno a povznesli i ostatní. I za doby největší duševní krise nemohli jsme přece žiti bez tužeb, nemohli jsme se od nich očištití. Špatně se nám žilo bez jistoty.

Tušíli jsme, že nutno stavěti, avšak na jakých základech měli jsme budovati, když nám starý svět byl zhořel katastrofou analýse, nevěděli nikdo z nás. A myslíte, že někdo spěchal, aby nám poradil?

Nikdo nespěchal. Bloudili jsme rozvalinami starého světa, obmatávali každý kámen, každou skulinu prohlédli a hledali pramen nového života. Avšak nalezli jsme. Vytvořili jsme si tedy své ráje — ráje rozkoše a smutku a i to bylo tak krásné. Ó, ty ráje rozkoše, ráje smutku, ta netrpělivost mladistvých duší!

Byla to bystřina, provalující se cestu úskalí a chtělí strhnutí vše, co bylo v cestě. Bloudím po březích Moravy, obklopen snivostí opuštěných stezek a melancholii starých stromů. V nitru nesu velikou touhu, velikou nedečkovost, ale jsem šťasten pod tímto nebem, s něžž pakadají sluneční úpaly, jež speklý tento kraj, neboť věřím, že jednou bude celý náležet nám. Leoš Lacina.

JESTÉ DÁMY.

Měšťáckou vídeň nekarakterizuje nic tak, jako její hudba. — Šramci! Houle, viola, kytara, tabacká harmonika.

Viola unyle zpívá k hudbě houle, do hudby stěná a touží kytara a harmonika je. Pál sentimentality, pól triviality a dohromady jediná velká smyslnost, llná a o-spalá — to jest oběhanské Vídeň, když zavřela plechové zrcadlo svých hokynářských krámk, poslala posledního už do postele, vyšla ze svých kontrů, kanceláři a skladišť, když se špinou rukou smyla myšlenky na zákazky a úrsky. Šramci jest národní muška vládouká. Hraje vlnu, kdo se baví vládouká maldoměkák, ať již v "záhvaních lokálůk," kdo se plácí štýřkost haléři hány, si v nočních krámkách, kdo se šepuje letoucí vlnu, štýř litru za štýřřivřivřiv haléři, a zpívají "libel zpěváci." Šramci jest nezobutíž ve vládouká vládou, ale komá svoji vládu vřhroá i tam, kdo pravé kuplet Čecháčka a obružitím nosm a slánkou od vřitřtřtřka "a uchem, nebo díka a cylindrom osmazřva do tří — neboť Čechák a štýř jest nezobutřnou soustřřřnou střřřřř "Der dumme Karl von Wien."

Německý "der dumme Karl von Wien" si nezádá v něm s českým, pojem jest čistě interacionálné lokální, pravda, český hloupý vídeňský chlap mluví též bývá českým národovcem a předsedou vlasteneckých spolků. To již tak na určité povahy působí prostředí a ovzduší Vídně. Ale šramci jest i jeho nejvlastnějším majetkem.

Noční lokál... Modrým kouřem září bílá světla Auerových hořáků. Maloméšťácká společnost do ráva vyťmá. Ti dva u bílého mramorového stolu, červeně vypití, s lahví ležáku před sebou a vřízou v ústech, jsou fiakristi, o tom nemůže být pochyby, a tam ta rodina s otecem v bílé vestě, se zlatým řetězem, s učenanou matkou a dozdrálmými deerami, co se tak hlučně směje Čecháčkovi, jenž vystupuje na podiu, to jest česká krejčovská rodina, to jest také jisto, na panu otci to lze ostatně vidět, když mluví se sklepnicem. To jsou studenti a to nevěstky, blondýn s červenými rukama, jenž napájí spolučienici již pátou lahvi gumpoldskirehenského, jest kupecký mládeneček (že by byl vyhrál ambo, jest těžko uvěřiti, nutno tedy předpokládati, že tu dešitku vzal pánovi z denní tržby), to kolečkářsky se svými milenci, to sklepnic, domáci pán, to tajný policista, jednorozční dobrovolníci, židovští agenti. Tam jsou venkovaští mladí manželé, kteří se přišli do Vídně pobavit, mají asi ze všech nejvíce peněz a ona má v ústech brilanty. Na podiu zpívá šansonetka. Šramci hraje: kytara, housle, viola, harmonika.

Na podiu zpívá tlustá šansonetka v zelených šatech s velikým výstřihem. Podnikatel jí zřejmě za vystupování neplatí, zpívá jen pro svoji vlastní reklamu; jakýsi úžasně hloupý kuplet s refrénem "Das ist die Lebenskomödie." Zpívá mrtvé a bezbarvé s toporými gesty, llné a bez zájmu, jest vidět, že kuplet již zpívala stokrát. Ale tu přichází sloka o dá-mách. A podivno! Zpěvačce se náhle hlas rozkřívuje a zvyšuje, oči se rozhovívají, celá postava jest jako jiná, gesta oživují a stávají se vášnivými. To tlusté děvče se stává úžekne hezkým! Tak nějak to jest: Čudné dámy se dívají na nás — na nás pouliční holky s opovržením. Fí done; řkájí, jak se možno jen tak výstředně látit, obnažovat krk a ramena, ukazovat lýtka až ke kolenům, prodávat se dokonce — jak sprostě. A teď líčí zpěvačka bílové toalety dam, hodně drasticky je líčí a s příslušnými posunký, vypravuje o dámských budořech, o dámských milencích a dámském prodávání...

"Das ist die Lebenskomödie." Oči jí hoří a tváře jí zčervoněly a ona výská svůj kuplet tam k tomu stolu, kde sedí mladá paní s diamanty, jí to všechno adresuje, neboť ta se jí zdá nejvíce a přítomných býti dámu a nepřítelkyni "Vy... vy... komediantky, vy, jaké vy máte právo..." křídí její oči a zahnuté prsty a kdyby mohla, skočila by k tomu třetímu mramorovému stolu u stěny a vykářala by té mladé dáme oči.

Nepravím. Mladá dáma se ohovála zcela slušně, vřila se do atmosféry a neprovokovala svou cudností. Teď jest zčervonělá, rozpuště se usmívá, oběhrovně vyvítilo útok, obrací se po nich a jednorožci se smejí.

Šramci k tomu hraje. Jíš to tak bývá. Každý si myslí: "Děkuji ti, pane bože, že nejsme jako tento publikán." Kaktý. Dámy i pouliční holky. Jedna e druhá.

Ta drobná příhoda s noční kavárny se stala šramci nemá eřím dokazovati pravdu, leda snad to, že v tu chvíli zpěvačce a oběhrovně zlobivými láty snad přec něco musilo být, když byla schopna tak krásně navštívit. J. Olš.

Společité pojištění na život se ústečnou cenou a WOMEN of the WORLD (Obsluha žen). české láhory v Umaze o North Umaze.